

Themapakket

Docentenhandleiding | vo onderbouw

Inhoudsopgave

1. Over de Week van het geld	03
Hoe maak jij je gelddromen waar?	03
Hoe kunnen leerlingen dromen met geld?	03
2. Inhoud van het themapakket	04
Onderdelen van het themapakket	04
3. Toelichting onderdelen per les	05
Les 1 (<i>instructie en toelichting per scherm</i>).....	05
Les 2 (<i>instructie en toelichting per scherm</i>)	11
Les 3 (<i>instructie en toelichting per scherm</i>)	16
4. Explainervideo's	19
Opbouw van de Explainers	19

Dit Themapakket is een uitgave in het kader van de Week van het geld 2025, een initiatief van Platform Wijzer in geldzaken | weekvanhetgeld.nl

Wijzer in geldzaken is een initiatief van het ministerie van Financiën, waarin partners uit de financiële sector, de wetenschap, de overheid en onderwijs-, voorlichtings- en consumentenorganisaties hun krachten bundelen om mensen in Nederland voor te bereiden op het maken van financiële keuzes. Het platform wordt mede mogelijk gemaakt door de Nederlandse Vereniging van Banken, het Verbond van Verzekeraars, de Pensioenfederatie, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, De Nederlandsche Bank, de Autoriteit Financiële Markten en Nibud. | wijzeringeldzaken.nl

Vragen over dit themapakket?

Neem contact op via info@wijzeringeldzaken.nl of www.weekvanhetgeld.nl/contact

1. Over de Week van het geld

De Week van het geld is een initiatief van het platform [Wijzer in geldzaken](#). Onder het motto 'jong geleerd is oud gedaan' wil het platform jongeren voorbereiden op het maken van financiële keuzes, nu en in de toekomst. De Week van het geld is een belangrijke aanjager voor het structureel stimuleren van financiële vaardigheden van jongeren, zowel op school als thuis.

Hoe maak jij je gelddromen waar?

Welke gelddromen hebben jouw leerlingen? Kinderen dromen misschien van lego, een spelcomputer of samen met vrienden naar de bioscoop. Daar waar jongeren misschien wel dromen van een verre reis of op kamers gaan. Zomaar wat voorbeelden van dromen waar geld mee gemoeid is. Maar hoe kom je aan geld? En hoe maak je verstandige geldkeuzes? En hoe zorg je ervoor dat je grip houdt op je uitgaven?

Daarom is het thema voor de 14e editie van de Week van het geld: 'Hoe maak jij je gelddromen waar?'. Met dit thema zetten we jongeren in hun kracht door ze te leren hoe verstandige geldkeuzes kunnen bijdragen aan het realiseren van hun gelddromen. Leerkrachten en docenten kunnen eenvoudig meedoen aan de Week van het geld door gebruik te maken van onze gratis gastlessen en themapakketten, beschikbaar voor het basisonderwijs, voorgezet onderwijs en mbo.

Hoe kunnen leerlingen dromen met geld?

Geld is een belangrijk onderdeel van onze maatschappij. In de basisschoolleeftijd doen kinderen vaak al hun eerste aankopen. Later als jongvolwassenen, ontwikkelen jongeren steeds meer een continue geldstroom via inkomsten en uitgaven. Toch vinden jongeren geld vaak dan nog best spannend of ze overschatten juist hun vaardigheden. Financiële educatie leert leerlingen hoe ze zelf verstandige geldkeuzes kunnen maken. Zodat ze controle hebben over hun eigen geld en dat kunnen gebruiken om hun dromen mee te verwezenlijken. De Week van het geld richt zich deze editie op de volgende drie onderwerpen:

- **Financiële basisvaardigheden:** de kennis en kunde die je nodig hebt om zelf verstandige geldkeuzes te maken, zowel voor kleine uitgaves, als voor het bereiken van je gelddroom. Denk aan budgetteren en dagelijkse bankzaken, maar ook het regelen van je verzekeringen en pensioen.
- **Grip op de snelheid van geld:** financiële verleidingen zijn er voor jongeren overal. Denk aan influencers, in-game aankopen en de slimme trucjes van geldcriminelen. Maar hoe zorg je dat je inkomsten en uitgaven in balans blijven en je je droom niet uit het oog verliest?
- **Geld verdienen:** kinderen kunnen geld verdienen door klusjes te doen of spullen te verkopen op de vrijmarkt, terwijl jongeren een (bij)baan kunnen nemen of nadenken over crypto, beleggen of het starten van een eigen onderneming.

2. Inhoud van het themapakket

Geef eenvoudig je een eigen financiële les met ons gratis 'Hoe maak jij je gelddromen waar?' themapakket! Het pakket bestaat uit 3 lessen met een introductievideo en een activerende opdracht. Het doel van het themapakket is om leerlingen bewust te maken hoe slimme geldkeuzes kunnen helpen bij het waarmaken van hun gelddromen.

In het Themapakket vo onderbouw ligt de focus op inkomsten en uitgaven en het maken van geldkeuzes. De leerlingen maken kennis met Bo en haar gelddromen, denken na over verschillende financiële keuzes en visualiseren hun eigen gelddroom.

Onderdelen van het themapakket

1. Klassikale les (les 1)

Het themapakket bevat een klassikale les waarmee je de onderwerpen van het thema 'Hoe maak jij je gelddromen waar?' introduceert met een introductievideo waarin jongeren een inkijkje geven in hun geldzaken. De leerlingen maken vervolgens kennis met Bo en helpen haar om genoeg geld opzij te zetten voor haar spaardoel. Leerlingen kijken vervolgens ook naar hun eigen inkomsten- en uitgaven.

2. Activerende opdracht (les 2 en 3)

Leerlingen denken na over verschillende financiële keuzes, verleidingen, onverwachte uitgaven en financiële meevallers. Wat zouden zij in een bepaalde situatie doen en waarom? Ze ervaren dat financiële keuzes invloed hebben op het budget.

In de derde les visualiseren de leerlingen op een creatieve manier hun eigen gelddroom op korte en langere termijn. Ze denken na hoe ze het benodigde geld kunnen verdienen, welke keuzes ze moeten maken en welke uitgaven ze verwachten.

3. Explainervideo's

Bekijk met je leerlingen onze korte uitlegfilmpjes over financiële onderwerpen zoals financiële verleidingen, rekeningen en geldcriminaliteit. De video's eindigen met enkele vragen en vormen een goede gespreksopener voor in de klas.

4. Docentenhandleiding

In deze docentenhandleiding vind je de lesinstructies, tips en achtergrondinformatie over de onderwerpen die in de lessen behandeld worden.

3. Toelichting onderdelen per les

Les 1

In deze les vertelt Bo wat haar gelddroom is: Naar het concert van haar idool gaan. De kaartjes gaan over drie maanden in de verkoop en Bo verwacht dat zij hier € 120 voor nodig heeft. Omdat ze net een nieuwe koptelefoon heeft gekocht staat er op dit moment nog maar € 1,89 op haar spaarrekening. De leerlingen geven antwoord op de vraag: Hoe kan Bo ervoor zorgen dat zij over drie maanden genoeg geld voor een kaartje heeft? De leerlingen krijgen een inkijkje in de bank-app van Bo en maken een opzet voor een spaarplan. Na het geven van deze les, waarin de leerlingen een spaarplan voor Bo maken, kunnen de leerlingen ook een spaarplan voor zichzelf opstellen. Gebruik hiervoor Bijlage: Mijn spaarplan. Uitdaging! Laat de leerlingen deze les alles zonder rekenmachine uitrekenen.

Open de les in LessonUp

Instructies

Met een paperclip is aangegeven bij welke slide je een bijlage nodig hebt. De bijlagen zijn in de LessonUp les te downloaden, en te vinden als bijlage bij deze handleiding.

- Bijlage: **Rekeningoverzicht Bo**. Digitaal of geprint voor iedere leerling
- Bijlage: **Maandoverzicht Bo**. Digitaal of geprint voor iedere leerling
- Bijlage: **Antwoorden Maandoverzicht Bo**
- Bijlage: **Spaarplan Bo**. Digitaal of geprint voor iedere leerling of ieder tweetal
- Pen of potlood
- Eventueel voor iedere leerling of ieder tweetal een rekenmachine

Toelichting per scherm

Slide 1 - Titelslide

Slide 2 – Instructievideo (7 minuten)

Laat de introductievideo zien. Ga dan in gesprek over wat leerlingen gezien en gehoord hebben. Wat valt op? Wat is herkenbaar? Vragen die je kunt stellen zijn:

- Wat vind je van de gelddromen van de leerlingen in de video?
- Emme vindt sparen belangrijk, wie is het met haar eens?
- Dana heeft een goede spaartip. Wie spaart er ook en hoe doe je dat?
- Suze zegt: 'Ik denk dat je beter om kunt gaan met geld als je spaart.' Wat vinden de leerlingen hiervan?

Gelddromen

Praat samen over wat een gelddroom is. Wat is het verschil tussen een gelddroom en iets dat je gewoon graag zou willen hebben? Leg uit dat een gelddroom vaak aan drie voorwaarden voldoet:

1. Het levert je iets op, je wordt er gelukkig van.
2. Je vindt het echt heel jammer als het niet doorgaat.
3. Je wilt er graag voor sparen, ook als je er andere dingen voor moet laten.

Vertel dat de leerlingen in de komende drie lessengaan bedenken wat hun geldddroom is en gaanleren hoe je dichterbij het waarmaken van je geldddroom komt door bijvoorbeeld geld te (be)sparen en te verdienen.

Les 1
Bike auto verk

Wat staat je te wachten?

In de komende drie lessen:

- Ga je een spaarplan maken
- Maak je geldkeuzes
- Denk je na over de gevolgen van geldkeuzes
- Laat je zien hoe je jouw geldddroom kunt waarmaken

*Tellen in geldzaken

Slide 3 – Wat staat je te wachten? (1 minuut)

Vertel de leerlingen wat het doel is van de lessenserie: inzicht krijgen in het maken van keuzes met geld en de gevolgen ervan.

Les 1
Bike auto verk

Wat zijn de doelen van deze les?

Na deze les:

- Wilt ik wat een geldddroom is
- Kan ik een rekeningdruif aflezen
- Kan ik een spaarplan maken

*Tellen in geldzaken

Slide 4 – Lesdoelen (2 minuten)

Bespreek de lesdoelen kort met de leerlingen. Vraag de leerlingen wat ze al weten over bankzaken zoals sparen, geld uitgeven en het hebben van een rekening.

Les 1
Bike auto verk

Ik ben Bo!

Ik heb als geldddroom om naar het concert van mijn idool te gaan!

*Tellen in geldzaken

Slide 5 – Dit is Bo (4 minuten)

Introduceer Bo, jullie gaan haar tijdens de komende lessen volgen. Vertel dat de vrienden van Bo het idee hebben om naar het concert van hun idool te gaan. Hij heeft namelijk net een nieuwalbum uitgebracht en tijdens zijn wereldtour komt hij eindelijk naar Nederland. Bo wil heel graag mee en dat betekent dat ze over drie maanden, als de kaartjes in de verkoop gaan, genoeg geld op haarrekening moet hebben.

Een geldddroom

Bespreek waarom naar het concert van haar idoolgaan een geldddroom is.

1. Bo is fan, ze wil hem heel graag zien. Ze wordt er gelukkig van.
2. Hij komt maar zelden naar Nederland, dit is het moment. Als het niet doorgaat, moet ze weer heel lang wachten totdat hij komt.
3. Bo wil er alles aan doen om te gaan, ze gaat sparen!

Wat kost een concert?

Vraag de leerlingen welke kosten erbij komen als je naar een concert gaat en hoe duur dat ongeveer is. Denk aan: ticket (€ 60), drankjes (€ 15), merchandise (€ 25) en een treinkaartje (€ 20).

Vertel dat Bo denkt dat haar geldddroom, naar het concert gaan, in totaal € 120 gaat kosten. Momenteel heeft ze slechts € 1,89 op haar spaarrekening, omdat ze net een nieuwe koptelefoon heeft gekocht.

Vraag de leerlingen hoeveel Bo nog moet sparen om haar geldddroom te realiseren.

Antwoord: € 120 - € 1,89 = € 118,11 1.

Slide 6 – Sparen... waarom? (3 minuten)

Sparen

Ga kort met de leerlingen in gesprek over wat sparen betekent en over de vraag waarom mensen eigenlijk sparen. Als je merkt dat leerlingen het belang van sparen niet inzien, neem dan even de tijd om sparen belangrijk kan zijn.

Het belang van sparen

Sparen is belangrijk voor onverwachte uitgaven. Wat doe je als je laptop stukgaat en je geen geld hebt om hem te laten maken? Of als het schermje van je telefoon barst, je je tas kwijtraakt of als je op het laatste moment mee wilt naar een concert met je vrienden... Misschien springen je ouders bij, maar er komt een moment dat je onverwachte kosten zelf moet betalen en dan is het fijn als je gespaard hebt en weet hoe je kunt sparen.

Slide 7 – Verdienen en uitgeven (2 minuten)

Laat de leerlingen nadenken over de vraag welke informatie je nodig hebt om een spaarplan te maken. Vertel dat een spaarplan een planmatige opzet is om te kijken naar je spaargeld. Een spaarplan geeft inzicht in je huidige spaargeld en hoeveel geld je per maand kunt sparen. Een spaarplan kan je helpen om je geldddroom waar te maken.

Leg uit dat je om een spaarplan te maken, inzicht moet hebben in wat je verdient (inkomsten) en wat je uitgeeft (uitgaven). Op de volgende slide vullen de leerlingen een woordweb in over hun eigen inkomsten en uitgaven.

Slide 8 – Wordweb (3 minuten)

Vraag de leerlingen: wat voor soorten inkomsten en uitgaven hebben jullie? Laat de leerlingen het woordweb invullen. Denk aan: zakgeld, bijbaantje, klusjes, verkoop spullen, abonnementen, kleding, snacks en games. Welke antwoorden worden het vaakst gegeven?

Slide 9 – Rekeningoverzicht van Bo (5 minuten)

Het rekeningoverzicht van Bo

Deel Bijlage: Rekeningoverzicht Bo uit (of laat leerlingen digitaal het rekeningoverzicht zien).

De leerlingen bekijken in tweetallen het rekeningoverzicht van Bo en maken een maandoverzicht (gebruik Bijlage: Maandoverzicht Bo): ze zetten al haar inkomsten en uitgaven onder elkaar. Help de leerlingen om de posten samen toevoegen, zodat er een overzichtelijk geheel ontstaat. Denk aan: schoolkantine, supermarkt en cadeaus.

Vraag in de nabespreking aan de leerlingen waarom het nuttig is om (dagelijks/wekelijks) bij te houden waar je je geld aan uitgeeft. Weten de leerlingen in de klas hoeveel zij maandelijks uitgeven? Hoe en waarom houden ze dit bij? Laat enkele leerlingen hier kort over vertellen.

Tip! Hebben de leerlingen de app van hun bank? Vaak kun je hier in een overzicht zien wat je uitgeeft en wat er binnenkomt.

Hoeveel houdt Bo over?

Vraag hoeveel Bo maandelijks overhoudt.

Inkomsten – uitgaven
 € 160 - € 133,44 = € 26,56

Vertel: wat je maandelijks overhoudt, hoef je niet per definitie te sparen. Je kunt er ook voor kiezen om het meteen uit te geven aan iets leuks. Bo heeft een gelddroom. Wat denken de leerlingen dat ze met het geld gaat doen dat ze overhoudt?

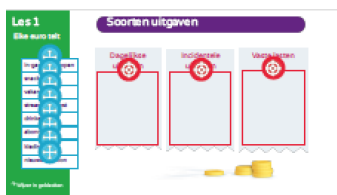
De kans is groot dat Bo besluit het geld te sparen, zodat ze haar gelddroom sneller kan waarmaken. Zouden de leerlingen hetzelfde doen?

Slide 10 – Sleepvraag (1 minuut)

Vertel dat er drie soorten uitgaven zijn: dagelijkse uitgaven (om het dagelijks leven mogelijk te maken), incidentele uitgaven (niet regelmatig en soms ook onverwachts) en vaste lasten (elke periode hetzelfde, voorspelbaar).

Op de volgende slide oefenen de leerlingen met de verschillende soorten uitgaven.

Slide 11 – Sleepvraag (3 minuten)

Kijk naar de voorbeelden op het bord en laat de leerlingen de uitgaven naar de juiste categorieën slepen. Bespreek de opdracht na. Kunnen de leerlingen nog meer uitgaven bedenken bij de drie categorieën?

Vertel dat Bo ervoor kiest om het geld dat ze overhoudt te sparen voor haar gelddroom. Natuurlijk kan zij, in de komende periode, te maken krijgen met incidentele uitgaven. Wat is het gevolg van incidentele uitgaven op haar gelddroom? Hoe kan Bo hier rekening mee houden?

Vertel dat Bo hier rekening mee kan houden door elke maand een beetje geld opzij te zetten voor onverwachte uitgaven.

Slide 12 – Het spaarplan (8 minuten)

Bespreek hoe de leerlingen een spaarplan voor Bo kunnen maken. De eerste stap is het overzicht van inkomsten en uitgaven, wat ze al hebben ingevuld. Vervolgens moeten ze berekenen hoeveel geld Bo elke maand opzij moet zetten om haar gelddroom te realiseren.

Deel Bijlage: Spaarplan Bo uit of laat de leerlingen het digitaal invullen. De leerlingen maken alleen of in tweetallen een spaarplan voor Bo. Bo wil over drie maanden een kaartje kopen voor het concert van haar idool en hiervoor heeft ze € 120 nodig. Bo kan nog drie maanden sparen. Hoe ziet haarspaarplan eruit?

Nabespreken

Bespreek de antwoorden kort met de leerlingen. Zijn ze allemaal op hetzelfde uitgekomen? Straks denken de leerlingen na over hoe Bo geld kan besparen of extra geld kan verdienen.

Slide 13 – Besparen of verdienen? (5 minuten)

Bo heeft haar spaarplan aan haar ouders voorgelegd. Haar ouders zijn trots dat ze spaart, maar ze zijn het met één ding niet helemaal eens. Ze zijn van mening dat kleedgeld bedoeld is voor het kopen van kleding en niet voor het kopen van een concertkaartje. Dit betekent dat Bo haar spaarplan heeft bijgesteld. Ze houdt elke maand minder geld over om te sparen. Om het gat te dichten, moet ze per maand € 22,87 bijverdienen. Wat vinden de leerlingen van de keuze van Bo's ouders?

Rekenvoorbeeld:

Inkomsten zonder kleedgeld – uitgaven zonder kleding =
 € 105 – € 88,5 = € 16,50

Hoeveel moet Bo dan maandelijks extra besparen of bijverdienen?
 € 39,37 – € 16,50 = € 22,87

Verdienen of besparen

Laat de leerlingen in groepjes nadenken over hoe Bo extra geld kan verdienen of besparen. Ze mogen lekker out of the box denken. Na twee minuten bespreek je hun antwoorden in een woordweb (op de volgende slide).

Slide 14 – Woordweb (5 minuten)

De leerlingen beantwoorden de vraag. Hoe kan Bo extra geld verdienen of besparen? Bespreek de ideeën van de leerlingen na. Geld verdienen: bijbaan, crypto, beleggen, klusjes, spullen verkopen op de markt, kerstbomen ophalen of koekjes bakken. Sparen: zakgeld, rapport, bezuinigen, spaarplan maken en goed nadenken voordat je iets koopt.

Praat met de leerlingen over de voor- en nadelen van deze methodes.

Bijvoorbeeld:

Crypto: crypto wordt in Nederland niet als geld gezien. Het voldoet namelijk niet aan de drie basisbeginselen van geld: ruilmiddel, oppotmiddel en rekenmiddel. Crypto heeft alleen een digitale waarde. Het is precies zoveel waard als iemand ervoor wil betalen. Dat kan vandaag heel veel zijn en morgen niets. [Hier vind je meer informatie.](#)

Beleggen: wat zijn hier de risico's van? Je kunt veel rente krijgen, maar de koers kan ook flink schommelen. [Beleggen](#) mag pas als je 18 bent. Wil je er dan aan beginnen, lees je dan goed in!

Slide 15 -Tekstslide (3 minuten)

Stel dat het Bo lukt om nog meer geld te verdienen of te besparen dan ze nodig heeft, kan ze dit geld dan uitgeven aan leuke dingen? Of is het verstandig om dit bedrag ook te sparen, voor het geval ze ooit weer te maken krijgt met een spontaan plan van haar vrienden? Wat raden de leerlingen Bo aan om te doen? Hoe heetten deze uitgaven ook alweer? Incidentele uitgaven.

Nu is het aan de leerlingen: wat kunnen zijzelf leren van de tips die ze Bo gegeven hebben? Wat zijn de belangrijkste inzichten die ze deze les hebben gekregen?

Optioneel

Take-home-opdracht: vraag je ouders of zij het belangrijk vinden om te sparen en hoe zij dat doen.

Optioneel

Laat de leerlingen een overzicht van hun eigeninkomsten en uitgaven maken. Waar kunnen ze op besparen? Hoe kunnen ze meer geld verdienen?

Les 2

In de vorige les hebben de leerlingen een spaarplan voor Bo gemaakt. In deze les maken de leerlingen financiële keuzes. Wat zouden zij in een bepaalde situatie doen en waarom? Ze ervaren dat financiële keuzes invloed hebben op het budget. Houdt Bo voldoende geld over om het concertkaartje te kopen?

Open de les in LessonUp

Instructies

Met een paperclip is aangegeven bij welke slide je een bijlage nodig hebt. De bijlagen zijn in de LessonUp les te downloaden, en te vinden als bijlage bij deze handleiding.

- Bijlage: Rekeningoverzicht Money Moves. Geprint voor iedere leerling of digitaal
- Eventueel voor iedere leerling of ieder tweetal een rekenmachine

Toelichting per scherm

Slide 1 - Titelslide

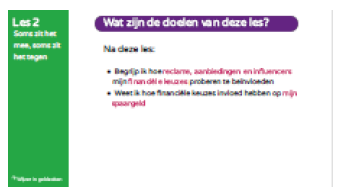
Slide 2 – Instructievideo (7 minuten)

Laat de introductievideo zien. Ga daarna in gesprek over wat leerlingen gezien en gehoord hebben. Wat valt op? Wat is herkenbaar?

Vragen die je kunt stellen zijn:

- Wat is het gekste klusje waarmee je ooit geld hebt verdiend?
- Wie heeft er een bijbaantje en wat verdien je daarmee? Zo niet, verdien je ergens anders geld mee?
- Van welke uitgaven word je blij?

Bespreek kort wat de leerlingen de vorige les geleerd hebben. Wat was de gelddroom van Bo? Welke tips hebben de leerlingen haar gegeven? Waarom is het verstandig om iets extra's te sparen als dat lukt?

Slide 3 – Lesdoelen (1 minuut)

Bespreek de lesdoelen kort met de leerlingen.

Slide 4 – Money Moves (2 minuten)

In de vorige les hebben de leerlingen een spaarplan voor Bo gemaakt. Inmiddels zijn er twee maanden verstreken. Bo kon de verleiding niet weerstaan toen haar vriendinnen iets leuks gingen doen, ze wilde graag mee. Hierdoor heeft Bo iets minder gespaard dan ze gehoopt had. Deze maand moet ze dus iets extra's sparen, ongeveer € 45, om haar gelddroomwaar te maken.

In deze opdracht: Money Moves, maken de leerlingen keuzes voor Bo (zie de volgende slides). Gaat het lukken om aan het eind van de maand een concertkaartje te kopen?

Les 2
Soms zit het erin, soms zit het tegen

Keuzes maken

Dit ga je doen:

1. Pak een pen en het rekeningoverzicht
2. Lees de eerste vraag op het scherm. **Beantwoord die eerst voor jezelf!**
3. Bespreek deze vraag in het groepje
4. Bespreek de vraag dan klassikaal
5. Geef antwoord op de tweede vraag: wat zou jij doen?
6. Bekijk de hotspots. Wat is het gevolg van jouw keuze? Vul het rekeningoverzicht aan

"Hoe ik geluk"

Slide 5 – Keuzes maken (3 minuten)

Alle leerlingen krijgen de Bijlage: Rekeningoverzicht Money Moves (geprint of digitaal). Hier staan al een aantal inkomsten en vaste lasten van Bo op. De rest vullen de leerlingen straks aan.

Op de volgende slides worden verschillende situaties besproken. Hierna volgt een vraag. De leerlingen denken eerst voor zichzelf over de vraag na. Daarna delen ze hun antwoord in het groepje en vervolgens bespreek je de vraag klassikaal.

Klik dan door naar de volgende slide en laat de leerlingen de tweede vraag voor zichzelf beantwoorden. Welke keuze zouden de leerlingen maken? Om achter de keuze van de leerlingen te komen, kun je ze vragen hun hand op te steken. Open vervolgens de hotspots om de gevolgen van de keuze te zien en laat de leerlingen het rekeningoverzicht aanvullen.

Les 2
Soms zit het erin, soms zit het tegen

Verleid?

Influencers, reclames op YouTube of TikTok: je wordt overal verleid om spullen (die je niet per se nodig hebt) te kopen.

- How proberen social media jou te verleiden om spullen te kopen die je eigenlijk niet nodig hebt? Bedenk **minstens drie manieren**.

"Hoe ik geluk"

Slide 6 – Verleid? (2 minuten)

Bespreek de vraag. Influencers zijn mensen die invloed hebben op hun volgers op sociale media, zoals YouTube, TikTok, Snapchat en Instagram. Dit komt vaak doordat ze een groot aantal volgers hebben die hun mening of aanbevelingen volgen. Reclame, vooral via influencers, is vaak subtieler dan traditionele reclame. In plaats van een directe advertentie is de boodschap verweven in de content die mensen toch al graag bekijken. Dit maakt het moeilijker om het verschil te zien tussen reclame en 'echte' inhoud. Influencers spelen vaak in op psychologische technieken zoals sociale bewijskracht (iedereen koopt het, dus het moet wel goed zijn) en schaarste (beperkte aanbiedingen). Dit kan ervoor zorgen dat mensen iets kopen wat ze eigenlijk niet nodig hebben.

Ook het algoritme speelt een grote rol in welke reclames je te zien krijgt. In je feed zie je vooral mensen die op jou lijken en producten die jij ook graag zou willen hebben. Deze reclame op maat maakt de verleiding nog groter.

Het is belangrijk dat consumenten, zoals jongeren, leren om kritisch te kijken naar reclame en de invloed van influencers. Dit houdt in dat ze zich bewust moeten zijn van de technieken die gebruikt worden om hen te verleiden iets te kopen en dat ze moeten nadenken over wat ze echt nodig hebben versus wat hen wordt aangepreft

Les 2
Soms zit het erin, soms zit het tegen

Verleid?

- Ga jij in de toekomst extra letten op online reclames die jou proberen te betrouwen?
- Het nodig, ik ben me daar aling van bewust
- Ja! Ik wil zelf beslissen waar ik mijn geld aan uitgeef
- Nee, producten die influencers aan bieden, zijn vaak te goed

"Hoe ik geluk"

Slide 7 – Verleid? (3 minuten)

Wat zouden de leerlingen doen? Laat ze een keuze maken en open de hotspot. Wat zijn de gevolgen van hun keuze?

Stel vragen als:

- Wie heeft er weleens iets gekocht na het zien van een reclame op social media?

- Heb jij het altijd door als een influencer reclame voor iets maakt?
- Waaraan kun je reclames of advertenties op social media herkennen? Denk aan #ad of #samenwerking

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

Op pad

Als je wilt leuk doen met haar vrienden en gaat op zoek naar gratis uitjes. Op internet komt ze van alles tegen. Er is genoeg te doen!

- Welke gratis dingen kun je bij jullie in de omgeving doen?

Slide 8 – Op pad (2 minuten)

Bespreek de vraag na. Wie vindt het lastig om gratis opties te bedenken, hoe komt dat? Welke ideeën van klasgenoten klinken leuk om te doen? Zijn gratis activiteiten even leuk als betaalde uitjes? Wie doet er weleens een gratis activiteit? Is wandelen of voetballen ook een gratis activiteit of telt dat niet mee?

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

Op pad

- Zou jij drie maanden lang alleen maar gratis activiteiten doen om zo geld te besparen?

1. Ja, zeker
2. Nee, ik vind betaalde uitjes, zoals naar de film gaan, veel te leuk
3. Het is gratis, en betaalde uitjes kosten ook wat.

Slide 9 – Op pad (3 minuten)

Wat zouden de leerlingen doen? Laat ze een keuze maken en open de hotspot. Wat zijn de gevolgen van hun keuze?

Zitten er ook nadelen aan gratis activiteiten, vinden de leerlingen? Zijn er, naast dat ze gratis zijn, nog meer voordelen te bedenken? Zoals nieuwe dingen uitproberen en je creativiteit gebruiken.

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

Betaalproblemen!

Steeds meer jongeren hebben moeite met betalen. Sommige jongeren hebben zelfs schulden.

- Welke oorzaken kun je bedenken voor het ontstaan van schulden bij jongeren tussen de 12 en 18 jaar? Bedenk er minstens drie.

Slide 10 – Betaalproblemen (2 minuten)

Steeds meer jongeren hebben moeite met betalen. Dat komt niet doordat ze niet weten hoe het moet, maar omdat ze niet verstandig met hun geld omgaan. Hierdoor staat er soms te weinig op hun rekening om iets nieuws te kunnen kopen en lenen ze geld bij vrienden of ouders. Op deze manier ontstaan er schulden: openstaande bedragen die je nog terug moet betalen.

Oorzaken die kunnen leiden tot schulden zijn bijvoorbeeld achteraf betalen, het afsluiten van abonnementen, gebrek aan financiële kennis, druk voelen om mee te gaan in de nieuwste trends, invloed van sociale media, achteraf betalen, reiskosten, gokken en in-app aankopen.

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

Betaalproblemen!

- Zou jij geld lenen bij vrienden om iets nieuws te kopen?

1. Ja, ik betaal het kort terug
2. Nee, ik vind het onverstandig
3. Ja, maar alleen bij goede vrienden

Slide 11 – Betaalproblemen (3 minuten)

Wat zouden de leerlingen doen? Laat ze een keuze maken en open de hotspot. Wat zijn de gevolgen van hun keuze?

Stel vragen als:

- Waarom is het onverstandig om geld te lenen om iets nieuws te kopen?
- Wie leent er weleens geld bij vrienden of ouders? Waarvoor?
- Leen jij weleens geld aan iemand uit? Waarom?

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

In the pocket!

Je krijgt € 10,00 van je moeder, omdat ze vindt dat je zo erbij is. Hoeveel heb je besteed op school?

- Wat kun je allemaal kopen voor € 10,00?

Slide 12 – In the pocket? (2 minuten)

Bespreek de vraag. Hoeveel dingen kunnen de leerlingen bedenken?

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

In the pocket?

- Wat zou jij doen als je € 10,00 krijgt?
- Ik koop er meteen iets lekkers van
- Ik zet het op mijn spaarrekening
- Ik vind het leuk, bedenk toekomen te sparen. Ik geef het later uit

*Vragen te gebruiken

Slide 13 – In the pocket? (3 minuten)

Wat zouden de leerlingen doen? Laat ze een keuze maken en open de hotspot. Wat zijn de gevolgen van hun keuze?

Stel vragen als:

- Hoe spaar jij het liefst? Op een spaarrekening of in een spaarpot?
- Waarom is sparen voor sommige mensen moeilijk?
- Welke spaartip zou je iemand geven?
- Waarom is sparen belangrijk? Denk aan: voorbereiden op je toekomst, buffer opbouwen voor onverwachte uitgaven, zelfstandig worden, gewoontes ontwikkelen, inzicht krijgen in je financiën.

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

Weggegooid geld?

Hebben je dat je iets koopt wat je niet echt nodig hebt? Op het moment zelf ben je er hartstikke blij mee, maar na een tijdje zie je in dat je het misschien beter niet had kunnen kopen.

- Hoe zorg jij ervoor dat je niet onnodig geld uitgeeft aan aankopen die je eigenlijk niet nodig hebt? Bedenk drie manieren.

*Vragen te gebruiken

Slide 14 – Weggegooid geld? (2 minuten)

Bespreek de vraag. Sociale media en de marketingindustrie kunnen jongeren aansporen om impulsief dingen te kopen, zelfs als ze het zich misschien niet kunnen veroorloven of het niet per se willen.

Bespreek met leerlingen de invloed van advertenties en winkelstrategieën op hun koopgedrag. Is dat heel anders dan onlinemarketing? Hoe vaak worden ze verleid om iets te kopen dat ze eigenlijk niet nodig hebben?

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

Weggegooid geld?

- Heb je de afgelopen maand iets gekocht waar je nu spijt van hebt?
- Ja! Veel meer dan één ding
- Ja! Eén ding
- Nee!

*Vragen te gebruiken

Slide 15 – Weggegooid geld? (3 minuten)

Wat zouden de leerlingen doen? Laat ze een keuze maken en open de hotspot. Wat zijn de gevolgen van hun keuze?

Vragen die je kunt stellen:

- Hoe werkt dat bij jou, wanneer ga jij meestal iets kopen?
- Waar geven jongeren volgens jou het meeste geld aan uit?
- Wat heb jij ooit gekocht waar je later spijt van had? Wat heb je toen gedaan?
- Hoe vaak haal je iets in de schoolkantine, word je daar echt blij van?

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

Dat gaat geld kosten ...

Sparen is niet altijd leuk! Bij het haak telefoon vallen, het scherm maakt precies het hoekje van de calculator. Er zitten barsten in het scherm, maar de telefoon werkt nog wel.

- Waarom is het verstandig om geld te sparen?

*Vragen te gebruiken

Slide 16 – Dat gaat geld kosten (3 minuten)

Bespreek de vraag na. Sparen is niet altijd leuk, maar het kan in situaties zoals deze, waarin onverwacht iets kapotgaat, ontzettend handig zijn. Het maakt je minder afhankelijk van anderen (zoals familie of vrienden) en geeft je meer controle over je financiën. Als je bijvoorbeeld geld hebt gespaard voor zulke situaties, kun je snel handelen zonder in de problemen te komen.

Les 2
Soms zit het mee, soms zit het tegen

Dat gaat geld kosten ...

- Heb jij geld opzijzet voor onverwachte uitgaven?
- Nee, dat is echt niet nodig
- Ja, dat!
- Hee, maar ik denk wel dat ik het ga doen

*Vragen te gebruiken

Slide 17 – Dat gaat geld kosten (3 minuten)

Wat zouden de leerlingen doen? Laat ze een keuze maken en open de hotspot. Wat zijn de gevolgen van hun keuze?

Vragen die je kunt stellen:

- Wat is jouw laatste onverwachte uitgave geweest?
- Waarom is het verstandig om geld opzij te zetten voor onverwachte uitgaven?

Napraten

Slide 18 – Napraten (5 minuten)

Bekijk het rekeningoverzicht dat de leerlingen hebben ingevuld. Wie heeft er geld gespaard en wie heeft er vooral veel geld uitgegeven? Welke keuzes had je achteraf anders gemaakt, als je wist wat de consequenties waren?

Bo had ongeveer nog € 45 nodig om haar gelddroom waar te maken. Wie is het gelukt om voldoende geld te sparen en heeft nu € 120 euro of meer over? Stel dat je net niet genoeg geld over hebt gehouden, kun je iets bedenken om dit laatste beetje nu nog te verdienen?

Wat nemen de leerlingen mee uit deze les? Is het lastig om grip op je geld te houden of word je snel verleid en smijt je je geld over de balk?

Optioneel

Take-home-opdracht: vraag je ouders of zij tips en tricks hebben om geld te besparen of bij te verdienen. Welke afwegingen maken zij bij het nemen van financiële beslissingen? Hoe kunnen zij jou helpen bij het bereiken van je gelddroom?

Les 3

De leerlingen denken na over hun gelddromen op korte, middellange en lange termijn. Ze denken na over hoe ze het benodigde geld kunnen verdienen en geven dit op een creatieve manier vorm. De leerlingen presenteren hun idee aan de klas.

Open de les in LessonUp

Instructies

Met een paperclip is aangegeven bij welke slide je een bijlage nodig hebt.

- Bijlage: Dream big! Digitaal of geprint voor iedere leerling
- Je kunt de opdracht op twee verschillende manieren uitvoeren:
  - Device voor iedere leerling
  - Een vel A3-papier voor iedere leerling. Bij de verwerking op papier kun je zorgen voor oude tijdschriften waarin geknipt mag worden.

Toelichting per scherm

Slide 1 - Titelslide

Slide 2 – Instructievideo (7 minuten)

Laat de introductievideo zien. Ga dan in gesprek over wat leerlingen gezien en gehoord hebben. Wat valt op? Wat is herkenbaar?

Vragen die je kunt stellen:

Maakt geld gelukkig?

Heb jij je weleens laten beïnvloeden door iets dat je online zag?

Als jij een influencer was, hoe zou jij jouw product promoten?

Bespreek wat de leerlingen in de vorige les geleerd hebben. Welke verleidingen kun je tegenkomen bij het maken van geldkeuzes? Wat is de invloed van social media? Hoe kun je jezelf voorbereiden op onverwachte uitgaven? Praat hier samen over.

Slide 3 – Lesdoelen (3 minuten)

Leg de leerlingen een situatie voor: stel, je krijgt nu € 150. Wat zou je daarmee doen?

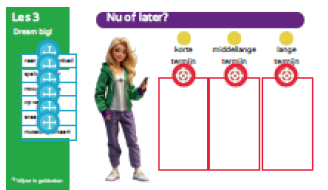
Geven de leerlingen het meteen uit of zetten ze een deel van het bedrag op hun spaarrekening? Waarom was het belangrijk om te sparen?

Slide 4 – Korte, middellange en lange termijn (2 minuten)

Doelen kun je stellen op korte, middellange en op lange termijn. Bo had als doel om over drie maanden een concertkaartje te kopen. Omdat dit doel binnen drie maanden te behalen is, is het een kortetermijndoel. Duurt het langer dan drie maanden, maar korter dan een jaar, dan is het een middellangetermijndoel. Duurt het langer dan een jaar om te sparen, dan is het een langetermijndoel.

Voor iedereen verschilt het of iets een korte-, middel- of langetermijndoel is. Iedereen heeft namelijk een ander inkomsten- en uitgavenpatroon.

Slide 5 – Korte, middellange en lange termijn (2 minuten)

Denk terug aan het rekeningoverzicht van Bo. Zijn dit korte-, middellange of langetermijndoelen voor Bo?

Slide 6 – Dream big! (5 minuten)

Deel Bijlage: Dream big! uit of laat de leerlingen het digitaal invullen. De leerlingen maken alleen opdracht 1. Ze denken na over gelddromen op korte-, middellange- en lange termijn. Ze mogen alles opschrijven, geen idee is te gek. Maar het moet wel een echte gelddroom zijn. Bespreek de voorwaarden voor een gelddroom nog een keer.

Moedig de leerlingen aan om niet alleen over spullen na te denken, maar ook over immateriële zaken. Zijn er dingen die ze graag willen doen, ervaren of zien?

Voorbeelden van gelddromen kunnen zijn:

Korte termijn: naar een concert, nieuwe sneakers, dagje uit

Middellange termijn: uitwisseling, spelcomputer

Lange termijn: op vakantie, mountainbike

Bespreek de gelddromen van de leerlingen. Wie is er al ergens voor aan het sparen? Lukt dat, of is het lastig om te sparen? Als je een gelddroom uit het lijstje mag kiezen, welke zou dat dan zijn? Waarom?

Slide 7 – Stap voor stap (5 minuten)

De leerlingen vullen vraag 2 tot en met 5 in. Ze schrijven op wat ze moeten doen en wat ze nodig hebben om hun gelddromen waar te maken. Welke keuzes moeten ze maken? Hoe kunnen ze extra geld verdienen? Welke tegenslagen kunnen ze verwachten en hoe gaan ze daarmee om? Kunnen ze geld besparen? Bespreek het klassikaal na.

Slide 8 – Zo ga ik het doen! (15 minuten)

Je kunt de opdracht op twee verschillende manieren uitvoeren: digitaal of op papier

- Device: de leerlingen maken een collage in Canva, of
- Een vel A3-papier voor iedere leerling

De leerlingen gebruiken hun creativiteit om te laten zien hoe ze hun gelddromen willen bereiken. Laat ze nadenken over manieren waarop zij extra geld kunnen verdienen. Denk aan: een bijbaan, klusjes, kleding verkopen en op de jaarmarkt staan. Ze maken een tekening, collage, mindmap, strip of iets anders creatiefs. Laat ze hier vrij in.

Slide 9 – Dit is mijn gelddroom (10 minuten)

Enkele leerlingen presenteren hun werk en vertellen hoe zij hun gelddroom willen bereiken. Misschien kunnen ze klasgenoten inspireren om hetzelfde te doen. Je kunt de leerlingen ook in groepjes laten presenteren, zodat ze allemaal aan het woord komen.

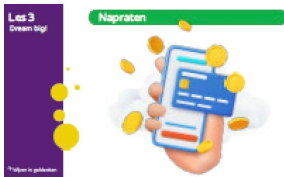
Stel bijvoorbeeld vragen als:

Wat heb je tot nu toe gedaan om je gelddroom te realiseren?

Welke actie kun je morgen al ondernemen om je gelddroom dichterbij te brengen?

Hoe kun je vol blijven houden om je droom waar te maken?

Weet je al waar je voor wilt sparen als je deze droom hebt waargemaakt

Slide 10 – Napraten (2 minuten)

Sluit de les af. Vraag de leerlingen of ze inspiratie hebben gekregen door andere gelddromen en wat ze meenemen uit deze drie lessen.

4. Explainervideo's

Naast de video's in de lessen zijn er Explainervideo's beschikbaar. Bekijk met je leerlingen onze korte uitlegfilmpjes over financiële onderwerpen als reclame, influencers, in-game aankopen en geldcriminaliteit. De filmpjes sluiten af met enkele gespreksvragen voor in de klas.

Bekijk de explainervideo's

Deze filmpjes geven de leerlingen nog meer informatie over de onderwerpen waarmee ze aan de slag gaan. De explainers sluiten af met enkele gespreksvragen en zijn daardoor goede gespreksstarters om te ontdekken hoe klasgenoten ernaar kijken.

Opbouw van de Explainers

Onze twee presentatoren nemen je mee op een afwisselende reis, waarin ze herkenbare scenario's bespreken en uitspelen, verhelderende informatie delen en jongeren hun geldkwesties onder de loep nemen.

Aftrap via WhatsApp

Elk script begint met een herkenbaar App-gesprek tussen onze hoofdpersonen: "Ik heb nu iets meegemaakt..." - een kort gesprek dat de toon zet voor het onderwerp van de video.

"Monnie" als Siri

"Monnie", onze geldwijze Siri, verschijnt als een kleine, simplistisch icoon af en toe op eigenwijze maar informatieve manier naar voren. Het is een simpel icoon in de vorm van een muntje die link boven in het scherm verschijnt. Net als een echte Siri komt hij met antwoorden of feitjes als een soort alwetende verteller. Met een vervelend, robot achtig stemmetje verteld hij soms informatie.

